

**Eliška Kuruczová: Morální usuzování dětí školního věku v případě sociálních her. Bakalářská práce.
Oponentský posudek.**

Studentka **Eliška Kuruczová** se ve své práci rozhodla zcela kvantitativně prozkoumat, zda odlišná orientace v morálních dimenzích hry, (kterou objevil Piaget, k němuž se autorka po celou dobu v práci vztahuje) nemůže spočívat v tom, že se hry odlišovaly co do sociální organizace (některé hry byly soutěžní, jiné ne). Dále si pak pokládá rozvíjející otázku, jak konkrétně budou vypadat problémy v chápání morální dimenze pravidel hry.

Téma je originální, a musím říci velmi odvážně zvoleno. Oceňuji snahu o nahlédnutí tématu, které je složité, i pro mne obtížně uchopitelné a pochopitelné a navíc, jak autorka zmiňuje, k němu **neexistuje větší množství literatury**. Práce je psána sofistickým pokročilým jazykem, který však někdy neumožňuje lehkou orientaci nám – méně zorientovaným v problematice. Musím říci, že v průběhu čtení práce (kde se po většinu času hovoří o tom, kolik byli děti v daných otázkách orientovány) jsem si i já jako oponentka stále kladla otázku, do jaké míry se ještě orientuji. Na druhou stranu vyústění celého textu bylo srozumitelné, zastřešující a zodpovědělo všechny otázky, které se mi v průběhu čtení rodily v hlavě – zdá se tedy, že text je náročný, ale na úroveň bakalářské práce velmi fundovaný a funkční (na konci jsem pochopila).

Práce není postavena na klasické struktuře teoretické a empirické části. Základní teoretické zdroje a teze jsou formulovány v kapitole výzkumná otázka (v podstatě na několika stranách je teorií podepřena konstrukce výzkumné otázky). Dále již je popsán výzkumný design (chyběl mi popis metody práce s rozhovory) a podstata her, které byly hrány a reflektovány v rozhovorech. Následuje stěžejní a nejobsáhlejší kapitola Rozbor dat. (Zde bych i v první kapitole 4.1 přivítala shrnutí). Dále následuje analýza výňatků z rozhovorů o jednotlivých hrách – soutěžních i nesoutěžních. V této části bylo čtenářovo zahlcení nejmarkantnější. Základním parametrem pak byla míra orientovanosti (kolik dětí) se orientovalo v podstatě hry a cítilo zde morální apel na spravedlnost. Musím říci, že pro mne byly velmi zajímavé i jiné motivy dětí, objevující se ve výpovědích.

Diskuse pak přináší skutečné rozuzlení tématu, kdy se potvrzuje (a teď to zjednodušuji, ale snad to dá signál o mém pochopení tématu), že soutěž je pro děti srozumitelnější, mají s ní více zkušeností (tyto děti) a tak se v ní i lépe morálně orientují, než v hrách komplikovanějších, nesoutěžních, stojících například na principu spolupráce (který ne vždy děti vůbec odhalí). V diskusi také autorka vztahuje míru morální orientace k věku (což musím říci mi celou dobu „vrtalo“ hlavou, neboť na začátku není konkrétní věk dětí uveden) a uzavírá, že v této skupině nebyla potvrzena žádná kauzalita. Neplatí, že by se starší orientovaly lépe. To bylo značným překvapením i s vědomím, že se jedná o malý výzkumný vzorek.

Práce je formálně zcela v pořádku. Analytické postupy použité v praktické části jsou adekvátní a přiměřeně hluboké. Musím říci, že četba práce je skutečně vypointovaným „dobrodružstvím“. Autorka přiznává všechny slabiny a omezení své práce, v závěru nabízí možnosti dalšího posunu tématu. **Práci doporučuji k obhajobě.**

Možné otázky pro obhajobu:

Myslíte si, že kromě věku, nad kterým jste se již zamýšlela v diskusi, může mít na morální porozumění vliv i skutečná kognitivní úroveň – tedy intelekt dítěte?

Jaké je praktické využití Vašich závěrů?

V Praze 19.5.2016

PhDr. Mgr. Veronika Pavlas Martanová Ph.D.